

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Open vragen

- Geef niet méér antwoorden dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd, geef er dan twee en niet méér. Alleen de eerste twee redenen kunnen punten opleveren.
- Vermeld altijd de berekening, als een berekening gevraagd wordt. Als een gedeelte van de berekening goed is, kan dat punten opleveren. Een goede uitkomst zonder berekening levert geen punten op.
- Geef de uitkomst van een berekening ook altijd met de juiste eenheid.

Neanderthalers

1 In voormalige kampen van Neanderthalers zijn
2 zwarte brokjes gevonden. Wetenschappers
3 denken dat deze brokjes werden gebruikt als
4 een hulpmiddel bij het maken van vuur.
5 De brokjes blijken voornamelijk te bestaan uit
6 MnO_2 . Uit experimenten blijkt dat houtschaafsel
7 eerder en sneller brandt wanneer MnO_2 eraan
8 is toegevoegd. Dit zou komen doordat bij
9 verhitting MnO_2 wordt omgezet tot Mn_3O_4 en
10 zuurstof.

- 1p 1 Tot welke soort stoffen behoort MnO_2 ?
A tot de halogenen
B tot de legeringen
C tot de metalen
D tot de ontleedbare stoffen
- 2p 2 Geef de rationele naam van MnO_2 . Maak hierbij gebruik van een Romeins cijfer.
- 1p 3 Geef een argument waarom MnO_2 **geen** katalysator genoemd mag worden bij deze experimenten (regels 6 tot en met 10).
- 2p 4 Geef de vergelijking van de omzetting van MnO_2 (regels 9 en 10).

- 1p 5 In Mn_3O_4 komen twee soorten mangaanionen voor: Mn^{2+} en Mn^{3+} .
Wat is de verhouding $\text{Mn}^{2+} : \text{Mn}^{3+}$ in Mn_3O_4 ?
- A 1 : 2
  - B 2 : 1
  - C 2 : 3
  - D 3 : 2
  - E 3 : 4
  - F 4 : 3
- 2p 6 In een laboratorium kan zuurstofgas dat bij een reactie ontstaat, met een proefje worden aangetoond.
→ Beschrijf de uitvoering van dit proefje en geef de daarbij behorende waarneming(en).
Noteer je antwoord als volgt:
handeling(en): ...
waarneming(en): ...
- 1p 7 Geef aan waarom de gevormde zuurstof invloed heeft op het verloop van de verbranding.